

ВИЙШЛИ З ДРУКУ І ВИПУЩЕНІ НА ПРОДАЖУ ПОВІСТІ Й ОПОВІДАННЯ
Ів. Нечуя-Левицького

Том другий: «Старосвіцькі Батюшки та Матушки» повість-хроніка: «Бурлачка»	Ціна	1 50
повість видання третє		1 50
Том четвертий: «Над Чорним морем» і «Київські прохачі» (нові повісті)		
Окремі видання:		
Старосвіцькі Батюшки та матушки, вид. третє		1 25
Бурлачка, повість, видання третє		— 60
Над Чорним морем, повість		1 25
Київські прохачі, повість		— 60

УКРАЇНСЬКІЙ ДЕКЛАМАТОР
„ДОСВІТНІ ОГНІ“

Збірка поезії й прози до читання й декламації. Упорядкував Б. Гринченко. Том до 500 боків на гарному папері. Книгу закрашують українські орнаменти, віньєти, артистичні закладки, три малюнки фарбами і більш як 50 портретів українських письменників і артистів. Віньєти художників Е. та В. Маковських. Окладинка малювання І. Шульги.

У сій збірці кращі твори видатніших українських письменників, починаючи од. Котляревського і до нашого часу. Окрім того, в книзі надруковані мелодекламації: З «Сапфо», музика М. Лисенка. «Наука» і «Смутні Картини» музика М. Левицького.

Ціна книги 1 р. 25 к. вь артистичній оправі 1 р. 75 к.
Всі оці книжки продаються:

У Києві, вь книгарні „Ніевской Старини“ і в книгарнях Л. и В. Идзиковських.

В музикально-драматичній школі
М. ЛИСЕНКА

(Б. Подвальна, 15)

отворюється з 1-го Січня 1906 року курс української декламації і клас сценічної гри.

Передилата на

Літературно-Науковий Вістник

і Записки Наукового Товариства ім. Шевченка див. на останній сторони.

ЛЮБИ ПІСНІ

Видання Книгарні

Л. ИДЗИКОВСЬКОГО у Києві.

М. КРОПИВНИЦЬКИЙ „Соловейко“ (Ой у саду на вишениці соловейко щибетав) для одного голоса з проводом фортепіано 50 к. теж для одного фортепіано укладу С. В. Заремби 60 коп.

„Де ты бродышь, моя доле“ дуєт з проводом фортепіана з комедії „Вий“ про тенора та баритона, слова и мелодія М. Л. Кропивницького, 40 к. теж для одного фортепіана укладу А. І. Чарнової ц. 50 к.

М. ЛИСЕНКО, „Моя Мылованна“ для одного голоса з проводом фортепіана, слова Старицького переклад з Міцкевича 40 к.

М. Лисенко, „Ой на гору нозакъ воду несуть“ Народня пісня на два голоси (Тенор - Бас) з проводом фортепіана ц. 40 к.

Київ, 31 грудня.

Справдилось! Давно сподіваний час настав...

Вперше сьогодні ми прилюдно виступаємо з своїм словом, вперше сьогодні піднімаємо і свій голос в оборону потреб і прав українського народу його рідною мовою. 250 літ мова тая брєніла підтиху тільки під убогою сільською стріхою, виливаючи в живому слові усю тугу змученого серця й наболілої души, усї муки неволі, тяжких злиднів та кривди, що зазнав народ наш під „батьківською“ рукою старозаконного правительства російського. Були спроби і не раз, не два—винести народне слово з-під тісної стріхи на широкі

лани і прилюдно заговорити про права і потреби народу: розказати, як він живе і чого хоче, як бідує та побивається; але—спроби ті заглушено з самого початку. На нас, на українців, іще менше зважали й оглядалися, ніж на інші народи в Росії, дарма що звивали одновірцями та одноплеменниками; з нами ще менш церемонились і раз-у-раз накладали тяжку руку, пригнічували до долу і примушували хилитися, мовчати і мовчки коритись усякій неправді.

Разом з усіма народами в Росії витерпіли ми страшно, без краю довге лихоліття непогамованого абсолютизму; кайдани застарілого ладу лежали і на нас однаково з усіма, хто в Росії живий був душею і міг почувати сором на лицях своїх. Та довелось нам перетерпіти ще й такі утиски, яких ніхто не зазнав, які були нечуваною подією в світовій історії, про які й само правительство голосно говорити соромилось. Карали й у других народів письменство, та тільки тоді, коли в йому говорено щось не до вподоби вищим; у нас же катовано саме слово наше: вже те було злочинством, як хтось пробував писати для людей наших так, як вони говорять. Навіть придушеними голосами, навіть „езоповою мовою“, що нею говорила овгї-предовгї літа ціла Росія, ми не мали спромоги до людей свого народу озиватись. Правда, на вільнішому закутку нашої землі, за кордоном, в Галичині—ми й говорити могли вільніше, та знов же голос той не завжди розходився по всіх прѣсторах нашої України. Коли ще інтеллігенція, хоч і то не без перешкод, могла з його користуватись, то до широких мас народних він доходив тільки уривками і рідко хто з народу міг пити з того нескаламученого, цензурою неприборканого джерела. Останніми часами вільний голос з-за кордоцу міцнів, роздавався й доходив до нас частіше, та не міг все-таки він цілком заступити вільного

письменства на Україні. І от, коли всі в Росії заговорили,—ми мовчали; коли кожного народу голос підносився, вимагаючи кращої долі для себе—ми німували; коли кожне лічило свої сили, пикувалося в полки й виходило на боротьбу з спільним ворогом—ми мусіли проситися до чужої хати і чужим словом обороняти своє... Ще ж бо недавно, в передень святої волі, пролунало по всіх усюдах кинуте нам без сорому—„несвоевременно“; ще вчора ми були „без язика“, хоч усе кругом криком кричало проти віковдї неправди і життя клекотило скрізь, як у розпаленому горні. Навіть сьогодні ми не можемо ще говорити всього, що думаємо,—не дурно ж замість „Громадського Слова“ виходить в світ тільки „Громадська Думка“...

Та дарма: кригу зламано, велика ріка народнього життя виходить на широкі прѣстори світової історії, зносячи потроху ті перетики, що скрізь понаставлені були на шляху до нового вільного ладу. І ми віримо, що не далеко вже час, коли разом з усіма вільними народами оновленої Росії і ми заговоримо цілком вільними устами.

Не час, може, зводити зараз усі рахунки з минулим,—їх звезде за нас історія, що й поставить свій нелукавий присуд, а ми перед нею повинні виступити свідками й постачити матеріялу до того праведного суду. Зараз же перед нами инша праця. Скільки оком скинути можна—лежить безмежнеє поле нагальної роботи на користь рідного народу. Запущені, колючим терном і будяками порделі облоги нашої землі широко розгорнулися перед нами; вони стогнуть, криком тяжкого болю кричать, благаючи хоч краплі тієї води живої—праці, праці і ще раз праці над собою. Всі свої сили, всю свою енергію, усі засоби наші, на які тільки спроможні будемо, повинні ми повернути зараз на ту працю, щоб як найшвидче пішла в непам'ять „срамотня давня година“ і народ наш заняв своє місце в сем'ї культурних народів цілого світу. В нову добу свого життя український народ вступає зубожений, темний, не свідомий не то прав своїх, а й себе самого; він задихається під нелюдською вагою своєї долі; він ідночі блудить і ні звідки собі просвтку не бачить. Час же поспішитися на підмогу йому, час вивести його на праву путь, і це наша повинність—дбати, щоб хоч тепер свінulo йому правдиве сонце.

Ми не маємо на думці одразу екласти якийсь універсальний рецепт на всі рани народні; ми й не думаємо, що їх усі одразу загоїти можна. Певна річ, в думки наші і спроби, щоб ті думки до діла довести, живе життя внесе свої поправки,—

на одні з їх підкладе нові підвалини і дасть практичне уgruntовання, з других може усунути або інші часткові помилки, недосвідом та неувагою зроблені. Але одну думку і одне бажання—щоб кожна людина могла в добрі та щасті жити—ми маємо за непорушні, і сміливо, не звертаючи ні в який бік і нічим не поступаючи, простуватимемо до того, щоб те бажання велике справдилося. Всі умови життя нашого—політичні, економічні й культурні—повинні служити тільки до того, щоб людям дати щастя, щоб кожна особа людська й жила справді людським життям та забезпечено було людське право кожному, хто тепер тих прав позбавлений.

Ставлячи собі таке завдання, ми тим самим зазначаємо вже й шлях, що ним будемо йти. На політичних вольностях та на культурних придбаннях, яких досягти легше, ми не можемо і не повинні заспокоїтись, бо сами вони ще не забезпечують народові добробуту і, певна річ, не виженуть усіх злиднів з нашої землі. Приклад старших братів і товаришів наших—вільних політично народів Європи—це надто виразно показує. Корируючись з благ політичних вольностей та культурних здобутків, ми повинні ті блага повернути на те, щоб на землі нашій запанували правда і справедливість в людських відносинах, щоб на-віки минулася усяка кривда однієї людини над другою, щоб згинув визиск і вся та неправда, ворожнеча та інше лихо, що слідком за їми іде. Політичні вольності для нас—то тільки стежка—правда, єдина стежка, немінуча—до того майбутнього устрою, коли „врага не буде, супостата, а буде син і буде мати, і будуть люди на землі“, як писав колись Шевченко. За політичним оновленням мусить йти оновлення інше—соціальне та економічне: мусять бути скасовані й останні позначки того поділу на „білоручок“ та „чорноробів“, який за наших часів таку ще велику силу має.

Ми віримо, що це оновлення піде своїм невпинним ходом; ми хочемо вірити, що провадитиметься воно шляхом мирної боротьби, перетворившись на спокійну еволюцію людських відносин. Конечна ліквідація сучасного капіталістичного укладу не повинна коштувати цілій людскості і нашому народові й жадної зайвої краплі крові людської...

На Україні не ми перші висловлюємо такі думки і не ми перші проводимо їх в життя. Ми мали багато попередників, що працювали, скільки могли, над тим, що й нам зараз лежить на душі. З самого зародку свого українське письменство, що служило в ті часи чи не єдиним способом праці для народа, виставило широко-демократичні й поступові домагання; програма Кирило-Мефодієвського братства, вогневе слово Шевченкове, праця Драгоманова й новітніх робітників духа на нашій ниві—всі вони обстоювали демократизм, волю, освіту, рівність і щастя для всіх людей і народів. І хіба тим тільки й щасливіші ми од своїх великих попередників, що—є надія—зможемо говорити без тих крайніх перешкод, які їм раз у раз на заваді стояли і приспляли їх творчий дух, примушуючи часто давати сили свої не туди, куди народня робота кликала. Пом'янімо ж на порозі нового життя „незлим, тихим словом“ тих працівників борців, що полягли, не дождавшись нових часів; згадаймо з пошаною тих, що поперед нас обрали вбогу рідну ниву й положили міцні підвалини до нашого національно-громадського відродження й життя своє несли в жертву рідному народові. Земля їм пером і вічна пам'ять в серцях українського громадянства!

Пом'янувши славних покійників, привітаймо також усіх живих товаришів наших, що голублять ті ж самі думки, які й нас гріють. Зашлімо привіт і всім чужомовним та чужоземним працівникам, що йдуть до того ж ідеалу, яким світить та са-

ма зоря волі, правди і справедливості. Серед нас вони знайдуть нових щирих прихильників і помічників в свого великого діла.

З такими думками йдемо ми на працю; з такими надіями вступаємо в нову добу нашого життя—на шлях прилюдний. Не легкий це мусить бути шлях, кожен ступінь на йому доведеться здобувати, може, тяжкою боротьбою, що і тепер вже, на перших ступнях, починає даватися в знаки. Та дарма—боротьба мусить бути, бо і все життя складається поки з боротьби ворожих елементів: ще ж бо міцно і дужими лавами стоять ті частини громадянства, для яких користно обороняти теперішній лад. На боротьбу очей ми не заплющуємо, ми не хочемо завчасу ні перецінювати власну силу, ні поменшати силу ворогів наших. Але ми маємо в руках і могутню зброю—віру в справедливість нашого діла, живе слово й незалежну думку, працю щирі та підпору всіх однодумців. „Все минеться, одна правда зостанеться“—і чуючи правду за собою, ми твердо і певно йдемо на важку, але святу працю для добра нашої занедбаній землі та її безталанного народу...

..... Орють лихо,
Лихом засівають...
А що вродить? Побачите,
Які будуть жнива!...

Страх і сум обіймає серце, коли розгортаєм щоденну газету. Бо що Божого дня трохи не пів-газети заповнено звістками як скрізь широкою річкою проливалася і проливається кров людська.

Вбивали, калічили і грабували живих, вбивали вірменів, інтелігентів усякої віри і нації, били й дітей—школярів у Курську, лилася кров народня в Одесі, Севастополі, Кронштаді, горіли й горять ще досі економії в Саратовщині, Херсонщині, Харківщині, а за ці підпали знов ллється кров селянська. А що вже пролито крові останніми днями в Москві та в остзейських губерніях... бодай не згадувать! Скрізь кров, огонь, тюрми, злидні, сльози... море сліз...

Хіба мало пролилося крові на війні, на Далекому Сході, і треба її проливати ще тут, дома?

Кажуть: боротьба йде, революція... реакція...